

Dirk Barrez houdt pleidooi voor de utopie van de Gentse Feestendebatten (28.6.10)

Vorige vrijdag organiseerde Treffpunt haar jaarlijkse persconferentie om het volledige programma van de Gentse Feesten 2010 Bij Sint-Jacobs voor te stellen in KANT'L (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal – en Letterkunde) in Gent. Directeur Guido De Leeuw van vzw Treffpunt, verleende o.a. het woord aan Dirk Barrez, journalist en coördinator van De Wereld Morgen.be, die onder het toezicht van het staatsieportret van België's bekendste massamoordenaar, Leopold II, de 21ste editie van de Gentse Feestendebatten presenteerde.

Gentse Feesten debatten doorbreken laatste taboe korte voordracht tijdens presentatie Gentse Feesten 25/06/2010

“Kent u dat, debatten waar je niet achterblijft met een onvoldaan gevoel, wegens geen aandacht voor de essentie, wegens niet vatten van wat er echt toe doet, wegens voortdurend onnodig onderbreken, wegens focussen op de poppetjes in plaats van op het maatschappelijke belang? Het is waar, zulke debatten zijn zeldzaam, maar ze bestaan echt, probeer eens de Gentse Feestendebatten, elk jaar opnieuw.”

Zo verwoordde ik vorig jaar kort – zoals u weet een kenmerk van vele mediaformats – wat de essentie is van de Gentse Feesten debatten. Dat was ter gelegenheid van de 20ste editie. Ik ga er vandaag – net iets minder kort – wat dieper op in.

De toestand is overal ernstig, maar laten we vooral voor eigen deur vegen. Onze publieke ruimte, het publieke debat in de lage landen aan de zee, is één groot braakland. Verkijk u in geen geval op de talloze kwetterende stemmen in vele programma's en oeverloze kranten...

Want onnoemelijk veel raakt niet gezegd in onze publieke ruimte.

Vertel me waar en wanneer het debat ten gronde zou gevoerd zijn over ons financieel bestel en over het pro en contra van publieke en coöperatieve banken?

Wanneer is ernstig de kwestie behandeld of geld - de falende grootbanken, weet u wel - en media - de onbewuste en dus onkritische luidsprekers van het neoliberalisme, nietwaar - en energie - de onterechte monopolist Electrabel, jawel - en telecomcommunicatie -Belgacom en Telenet, ook jawel - niet allemaal te belangrijk zijn voor een samenleving om ze over te laten aan het geldgewin en de bijbehorende sociale en ecologische onkunde van deze privébedrijven? We doen dat toch ook niet voor cultuur of gezondheidszorg?

Wanneer mag het gaan over de sluipend toenemende inkomensongelijkheid, die nu maakt dat in dit land één op zes kinderen in armoede opgroeien? En over de frappante ongelijkheid in wie wel en wie niet naar vermogen bijdraagt tot de gemeenschappelijke pot?

Nog altijd leveren de media achterhoedegevechten met zogenaamde voor- en tegenstanders van klimaatverandering. Waar blijven de media om de discussie te voeden en aan te zwengelen over een nieuwe economie die tienmaal minder CO2 nodig heeft en toch de nodige welvaart voortbrengt om te verdelen over iedereen?

Mijn format van 6 à 7 minuten staat me niet toe om dit braakland verder af te speuren naar wat er niet op groeit. Maar het gaat duidelijk om een ontzettend zware misoogst.

En zelfs als er al iets groeit van een debat, als er bijna iets essentieel gezegd zou geraken,

vernietigen de gebezigde formats de even oploaiende hoop. Dan krijgen emoties, en vorm, en persoonlijkheid, opnieuw snel voorrang. Dan moet het vooral simpel en kort gezegd. Dan krijgt zogenaamd realisme voorrang: “Een publieke bank, dat kan natuurlijk niet.” En opnieuw weg is de inhoud waarover het zou moeten gaan, opnieuw weg is het echte debat.

Sta me een korte zijsprong toe. Trek vooral geen overhaaste conclusies. Want het is allemaal niet in de eerste plaats de schuld van de journalisten. De meesten beseffen wel degelijk dat het anders en beter moet, velen proberen dat ook met alle macht, alleen botsen ze op journalistieke en mediabazen die hen hun werk niet laten doen. Zij zijn dan ook niet de echte meesters aan boord van hun medium.

Wel, Eric Goeman is wel meester van zijn medium. En zijn medium, dat zijn de Gentse Feesten debatten. Zij vormen nu al twintig jaar – en voor de 21ste keer – een vrije publieke ruimte waar taboes mogen sneuvelen.

Hier mag het dus wel gaan over een publieke bank, over het falen van de media, over het neoliberalisme dat onze publieke voorzieningen, onze welvaart en onze solidariteit bedreigt, over de staat van het socialisme of van de het ecologisme in de 21ste eeuw, over het falen van links, over populisme, over de uitdaging van een sociaalecologische economie, over gelijkheid & ongelijkheid, over welke landbouw voor de wereld, noem maar op... soit, de grote maatschappelijke vraagstukken dus.

Hier mogen problemen geëxpliciteerd en geanalyseerd. Hier mag ook – dat is essentieel – gezocht naar oplossingen. En er mag – al even cruciaal – gepraat over de wegen om daar te geraken. Daar bieden de Gentse debatten, en daar zijn ze uniek in, de ruimte én de tijd voor.

Zo belanden we bij dé scheidslijn met al die futiele gesprekjes en debatjes in zovele media. Die scheidslijn is te vatten in die ene vraag: welke plek is er in het publieke debat voor de utopie, voor utopieën? En dan niet in de betekenis van onhaalbaar. Maar in de betekenis van idealen en streefbeelden die wel degelijk haalbaar zijn én moeten zijn, zoals de utopieën van algemeen stemrecht, of de achturedag, of gelijke rechten voor man en vrouw, of algemene sociale zekerheid en betaalde vakantie toch allemaal werkelijkheid zijn geworden.

Hoezeer en hoe vaak het woord utopie – onterecht – in een kwaad daglicht wordt geplaatst, het is de prominente plaats van het utopisch denken en de discussies daarover op de Gentse Feesten debatten die haar meest van al onderscheiden van de dominante invulling van de publieke ruimte waar utopisch denken het grootste taboe is, verwerpelijk en ontoelaatbaar.

Wat ik goed anderhalf jaar geleden als titel gaf aan een boek ‘Van eiland tot wereld. Appèl voor een menselijke samenleving’, dat is wat Eric Goeman en de Gentse Feesten debatten met groeiend succes al twintig jaar in praktijk brengen. Zij bewijzen dat wat anderen verwerpen, hier wel degelijk kan. Zij proberen de beste ideeën samen te brengen over hoe we de samenleving en de wereld best organiseren om ze eindelijk humaan te maken. Inderdaad, een nooit eindigende taak. Maar wie die taak opgeeft en de utopie buitensluit, die geeft ook de ambitie van menselijkheid op. Ik ben er gerust in, de Gentse Feesten debatten zullen niet opgeven.

Een laatste bedenking. Ja maar, zullen sommigen opwerpen, deze debatten hebben slechts beperkte uitstraling. Wel, daar is een dubbel antwoord op. Deze debatten doen hun werk in de diepte én in de tijd, dat is van onschatbare waarde. En, ten tweede, er komt steun van een andere utopie die inmiddels werkelijkheid is geworden. Via de nieuwssite DeWereldMorgen.be zullen vele duizenden dag na dag kennis kunnen nemen van de debatten die zich hier tien dagen lang afspelen, tien dagen lang het taboe op utopisch denken doorbreken. Proficiat

Dirk Barrez – DeWereldMorgen.be

Journalist en coördinator van DeWereldMorgen.be, tv-documentairemaker, auteur van Van eiland tot wereld. Appèl voor een menselijke samenleving en co-auteur van Het mondiale uitzendkantoor. Waardig werk

Het volledige programma van de Gentse Feestendebatten is te vinden op deze website (klik op affiche rechts)

.